

Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

БЛАЖЕ КОНЕСКИ – ПРЕВОДИ НА 8 ЈАЗИЦИ

За издавачот:

Велимир Стојковски,
Ректор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Редакција:

Максим Каранфиловски
Роза Тасевска
Благица Велјановска

Корица:

Роза Тасевска

Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

БЛАЖЕ КОНЕСКИ
ПРЕВОДИ НА 8 ЈАЗИЦИ

Скопје 2012

В церкви осталось всего несколько книг от тех двадцати томов, которые сто лет назад насчитал в Лесново Йордан Константинов Джинот. Впрочем, и они представляют некоторый интерес. Мое внимание привлекли монастырская хозяйственная книга и «Чудеса Пресвятой Богородицы» Иоакима Крчовского.

Я завел переговоры с Виталием, чтобы он уступил их нашей семинарской библиотеке. Он немного поупрямился, но согласился, когда я пообещал ему взамен прислать большую интересную книгу на русском языке.

К счастью, у меня дома оказался одноклассник «Тихого Дона», и сразу по возвращении я отправил его Виталию, сейчас уже не помню как, по почте или, скорее всего, с оказией.

Я был удивлён, когда через некоторое время мне пришла от него почтовая карточка, написанная по-русски. «Глубокая благодарность Вам за книгу, - писал мне Виталий. - Читаю и то смеюсь, то плачу. Всё, что там рассказано, - сущая правда. Да я и сам был там!»

Кто знает, подумал я, получал ли Шолохов когда-нибудь такой отклик от кого-либо из своих читателей, в сущности, от одного из своих возможных героев.

Когда спустя много лет я повторно приехал в Лесново, Виталия и его сослуживцев уже не было в живых. Нас встретила женщина, у которой хранились ключи. Церковь была отреставрирована, купол крыт заново, развалины на восточной стороне расчищены. Женщина по секрету рассказала нам, что те, кто реставрировал церковь, откопали там золото, спрятали его, поспешно скрылись, и с тех пор от них ни слуху ни духу. И это одна из тех легенд, которые постоянно витают вокруг монастырей. Я не уверен, спросил ли я тогда, где погребен Виталий. Полагаю, что на сельском кладбище, потому что на монастырском дворе я не заметил могилы. Если я не успею, пусть кто-нибудь другой разузнает об этом вместо меня. А если же когда-нибудь найдется в Лесново одноклассник «Тихого Дона», будет понятно, когда и как он туда попал.

Од македонски на руски преведоа: Олга Савчиц, Јана Зајцева, Ана Марија Баља, Александра Вахрушева, Алина Костриченко, Елена Иванова, Андриј Гумењук, Анастасија Зубарева, Тамара Ерофеева, Елена Ситникова, Валерија Березина, Софија Заболотнаја, Марија Морозова, Тунде Хатала, Бранко Тошовиќ, Софија Садовникова, Анастасија Суханова и Спас Рангелов.

ТИХИ ДОН

Jednog proljećnog dana 1950. godine nevelika grupa, nas dva nastavnika i nekoliko studenata, učesnika terenskog dijalektološkog istraživanja u Kratovskom, dođosmo u Leksovski manastir. Tu ostadosmo i prenoćismo.

Dobro mi se urezalo u sjećanje buđenje narednog jutra. U odaje se već bijaše uvukao bogat snop jutarnjeg sunca. Začuh iznenada krike pauna u dvorištu i nekakvo zvečkanje po kaldrmi, kao da neko vuče željezo. Pridigavši se pogledah kroz prozor. Dolje je išao svojim poslom jurodivi Dončo, sav omotan lancima, koji su se vukli po zemlji i zvečali. Seoski obučen, u čakširama, sav u ritama, činilo se da njegovu odjeću ne drže šavovi, nego lanci. Dončo očigledno nastavlja staru mjesnu tradiciju. On je i jedini ovdašnji čovjek u ovome manastiru. Druga dvojica su Rusi.

Već u Zletovu ili Probištiju shvatismo da je iguman, Vitalij, bio u Rusiji konjički oficir. Juče smo ga dobro upoznali i naučili njegov kućni red. Već u godinama, posijedio, držao se pravo kao vita jela, onako visok i vitak, i samo je u hodanju neprimjetno vukao desnu nogu. Bijaše to posljedica rane zadobijene u bici sa crvenim. Mnoštvo ruskih emigranata, kao on, našla je svoje utočište po našim manastirima i tako završila životni put. Čuo sam jednu verziju, ali u nju se ne treba pouzdati, da je čak i strašni Nestor Mahno, vođa anarhističkih bandi u Ukrajini, završio svoj život pod monaškim imenom u nekom manastiru Crne Gore.

Na službi kod Vitalija nalazi se Pavel. Izgleda kao da mu je to onaj isti posilni iz Rusije jer se poluklanjajući upravo tako drži kada prilazi svome gospodaru. Pavel je mirjanin, nosi čizme i kačket. Prema nekom njihovom dobro utvrđenom redu ovaj mu donosi na tacni s vremena na vrijeme čašu rakije i čašu vode. Zbog toga Vitalij je stalno izgubljen duhom. On ne govorio poput kaluđera, on komanduje odsječno. Dončo i Pavel su posljednji ostaci njegove čete.

Pod njegovom upravom, ali svakako ne i njegovom krivicom, manastir preživljava teške dane. Istočna kapija je ruševna, a prostorije za konak sa te strane počele su da se troše. Korov raste na samoj kupoli.

U crkvi je ostalo tek nekoliko knjiga od onih dvadeset tovara koliko je prije sto godina evidentirao u Lesnovu Jordan Hadži Konstantinov

Džinot. Ipak one predstavljaju određeni interes. Za oko mi je zapeo manastirski knjigovodstveni teftar i ČUDESA PRESVIJETLE BOGORODICE Joakima Krčkovskog.

Počeh da pregovaram sa Vitalijem da mi ih ustupi za našu seminarsku biblioteku. Malo se nećkao, ali pristade kada obećah da ću mu kao kompenzaciju poslati jednu veliku i interesantnu knjigu na ruskom jeziku.

Srećom imao sam kod kuće jednotomnik TIHOГ DONA i odmah po povratku poslah ga Vitaliju, ne sjećam se sada kako, poštom ili po jednom čovjeku.

Iznenadih se kad kroz izvjesno vrijeme dobih od njega poštansku kartu napisanu na ruskom jeziku. „Mного Vam se zahvaljujem na knjigama“, pisao je Vitalij. „Čitam pa se čas smijem, čas plačem. Sve što je tamo rečeno predstavlja suštu istinu. Jer lično sam bio tamo“.

Ko zna, pade mi napamet, da li je Šolohov uopšte ikad dobio takav sud od nekog svoga čitaoca, zapravo od jednog od svojih mogućih junaka.

Kada se nakon dosta godine uputih ponovo u Lesnovo, Vitalij i njegova družina ne bihaju više među živima. Sačekala nas je jedna žena sa ključevima u rukama. Crkva bijaše restaurirana, kupola ponovo pokrivena, ruševine na istočnoj strani očišćene. Žena nam reče u povjerenju da su oni što su popravili crkvu iskopali zlato, sakrili ga i na brzu ruku otišli te od tada o njima ni traga ni glasa. I ovo je jedna od legendi što se stalno ispreda oko manastira. Nisam siguran da li tada upitah gdje je sahranjen Vitalij. Pretpostavljao sam na seoskom groblju zato što u manastirskom dvorištu nisam humku zapazio. Ne budem li imao prilike, neka se o tome neko drugi raspita. Ali ako se jednom slučajno nađe u Lesnovu jednotomnik TIHI DON, znaće se kada se i kako se tu našao.

Од македонски на српски преведе: **Бранко Тошовиќ**

ТИХИЯТ ДОН

Един пролетен ден на 1950 година малка група, ние двама преподаватели и неколку студенти на диалектоложка експедиција в Кратовско, пристигнахме в Лесновският манастир. Тук останахме и да пренощуваме.

Спомням си добре събуждането на следващата сутрин. В одаята беше влязъл вече богат сноп сутрешна слънчева светлина. Слуха изненадват крясъци на пауни в двора и някакво джангърене по калдъръма, като някой да влачи желязо. Погледнах, вече станал, през прозореца. Долу се движи по своя си работа уродливият Дончо, целият овързан със синджири, които се влачат по земята и дрънчат. Облечен селски, в бечви, той е целият парцалив, така че изглежда, че не шевовете, а само синджирите крепят дрехите му. Дончо очевидно продължава една стара местна традиция. Той е единственият тукашен човек в този манастир. Другите двама са руснаци.

Още в Злетово или Пробиштип разбрахме, че игуменът Виталий бил в Русия офицер от кавалерията. Вчера добре се запознахме и научихме неговия ред. Вече на години, побелял, той се държи изправен като пушка, висок и строен, и само когато ходи, неусетно провлачва десния крак. Това е последица от рана, получена в борбата с червените. Мнозина руски емигранти, като него, се бяха приютили по нашите манастири и така завършваха своя жизнен път. Чул съм една версия, но тя не е за вярване, че дори страшният Нестор Махно, водачът на анархистките банди в Украйна, завършил живота си под монашеско име в някакъв манастир в Черна гора.

На Виталий му прислужва Павел. Изглежда да му е същият посылни от Русия и има тъкмо такова държане, приближавайки се към своя господар наполовина наведен. Павел е светско лице, носи чизми и фуражка. По някакъв добре установен техен си ред той му принася от време на време чаша ракия и чаша вода на поднос. Поради това Виталий е постоянно одухотворено замаян. Той не говори премерено като калугер; той командва отсечено. Дончо и Павел са последните остатъци от неговата рота.

Под негова власт, но, разбира се, не и по негова вина, манастирът преживява тежки дни. Източната порта е рухнала и конаците от тази страна са почнали да се рушат. Бурен расте на самото кубе.